

Handläggare
Forsell Tommy

Datum
2018-11-07

Diarienummer
KSN-2017-3793

Kommunfullmäktige

Motion av Martin Wisell (KD) om att upprätthålla tysthetsnormen på kommunens bibliotek

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Martin Wisell (KD) föreslår i motion väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 6 november 2017 att fullmäktige ska besluta om att dels anta som politisk inriktning att tysthetsnormen ska gälla i enlighet med motionen på de folkbibliotek som drivs av Uppsala kommun, dels uppdra till kulturnämnden att utarbeta en handlingsplan för att upprätthålla tysthetsnormen på folkbiblioteken inom Uppsala kommun.

Motionen återges som **bilaga**.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret i samråd med kulturförvaltningen.

Föredragning

Kommunfullmäktige antog den 26 februari 2018 Biblioteksplan 2018–2020. I samband med detta lades ett nytt avsnitt till om trygghet, ordning och tystnad med följande lydelse:

Biblioteken i Uppsala har många viktiga uppgifter. De är för många en mötesplats att samlas kring, inte minst för de äldre i kommunen som på biblioteken ges tillgång till ett stort utbud av tidningar och tidskrifter som de annars skulle behöva teckna prenumerationer för. För de yngre i kommunen blir biblioteket en första mötesplats med litteratur och fungerar därför som en viktig samhällsbildande arena. Därför är det viktigt att biblioteken i Uppsala kommun präglas av trygghet, ordning och tystnad.

Det ska vara en självklarhet att människor i alla åldrar ska kunna känna att biblioteket är en fredad plats från bråk och stök. En tysthetsnorm ska råda så att de som besöker biblioteket

håller en dämpad ljudnivå och uppträder respektfullt mot varandra och omgivningen. De som önskar få läsa eller studera koncentrerat ska även få göra så. Lokalerna och verksamhetens innehåll ska utformas för att tillgodose olika målgruppers förutsättningar och behov. Biblioteken i Uppsala ska arbeta för att det råder trygghet för alla besökare, ordning i bibliotekets utrymmen och en dämpad ljudnivå för de människor som vistas i bibliotekets lokaler.

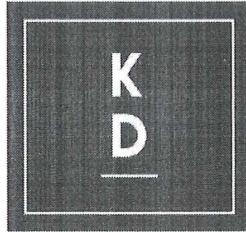
Kommunfullmäktige har således redan beslutat enligt intentionerna i motionen. Motionen är därmed besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Inte aktuellt i ärendet.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Tf. chef kommunledningskontoret

Motion till Kommunfullmäktige

Upprätthåll tysthetsnormen på kommunens bibliotek

Folkbiblioteket, det vill säga ett bibliotek tillgängligt för allmänheten och där utlåning som regel är gratis, har en lång historia i Sverige. Framför allt under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet expanderade antalet folkbibliotek snabbt. Folkbiblioteken drevs av olika typer av huvudmän, ofta med koppling till arbetarrörelsen, väckelserörelsen eller nykterhetsrörelsen. I och med folkbiblioteken fick den breda allmänheten tillgång till ett bokutbud som varit helt omöjligt om den enskilde skulle köpa in böckerna själv. Därigenom minskade dramatiskt skillnaden mellan rik och fattig när det gällde tillgång till litteraturen.

Folkbiblioteken innebar redan från början många fördelar för de mindre bemedlade, som utgjorde flertalet av befolkningen. Förutom möjligheten att låna och läsa böcker innebar biblioteket en plats där den enskilde kunde studera ostört med tillgång till relevant litteratur. På biblioteket fanns också tillgång till en ofta kunnig bibliotekarie.

Liksom många av de välfärdsuppsättningar som introducerats av civilsamhället, är folkbiblioteken idag till allra största delen ett kommunalt ansvar.

Även idag fyller biblioteket en viktig roll, inte minst för barn och ungdomar. Barn och unga läser böcker i sådana mängder att få föräldrar skulle ha råd att köpa de lästa volymerna. Fördelarna med folkbibliotek kommer därför alla familjer till del, men dess betydelse är mest avgörande för dem med minst ekonomiska resurser. Biblioteket som en lugn plats för läsning är särskilt viktig för elever från trångbodda hem där det kan vara svårt att läsa läxor i fred. Genom kunniga bibliotekarier ges tips och hjälp för dem som inte får vägledning till litteraturen från annat håll. På biblioteken finns också tillgång till datorer och internetresurser, vilket främst gagnar barn och unga utan tillgång till egen dator men även många vuxna.

Biblioteken är också en plats för människor i alla åldrar att läsa tidningar och tidskrifter utan att behöva betala för prenumerationen. För många äldre, men även yngre, är biblioteket en viktig social mötesplats. Med andra ord finns det i flera avseenden ett stort värde i biblioteket som ett lugn, tryggt och tillgängligt rum för alla medborgare, oavsett ålder eller social bakgrund.

En av förutsättningarna för att biblioteket dels ska vara en trygg och tillgänglig plats, dels en plats där man kan läsa koncentrerat, är att det råder vad som ibland kallas en tysthetsnorm. Tysthetsnormen innebär att besökarna bokstavligen försöker hålla nere ljudnivån genom att dämpa sitt tal och andra ljud. Den innefattar också att besökarna uppträder respektfullt mot varandra så att ingen besökare behöver uppleva platsen som otrygg eller otillgänglig. Naturligtvis utesluter inte detta att bibliotek utformas så att de kan vara en levande mötesplats, inte minst med stor plats för barnen. Det är dock viktigt att det finns väl tilltagna utrymmen för dem som önskar stillhet och tystnad.

På senare tid har tysthetsnormen på kommunala bibliotek ifrågasatts, kanske mest uttalat av generalsekreteraren i Svensk biblioteks förening och av Stockholms kulturborgarråd.

Samtidigt har behovet av tysthetsnormen blivit allt tydligare i och med att svåra ordningsstörningar blivit allt vanligare på kommunala bibliotek runt om i landet. Hotfulla gäng tillåts undanröja såväl den dämpade ljudnivån som tryggheten och tillgängligheten för besökarna. Bibliotekens många värden undergrävs därmed. De största förlorarna blir barn och ungdomar från familjer med svag ekonomi och/eller svag lästradition eftersom dessa har svårast att kompensera för förlusten av bibliotekets funktioner. Tysthetsnormens sammanbrott bidrar därmed till att fördjupa de sociala klyftorna.

Kulturnämnden i Uppsala kommun har nyligen antagit en biblioteksplan, där det framstår som självklart att folkbiblioteket är en trygg plats som bland annat tillgodoser människors behov av tystnad. Däremot är biblioteksplanen inte operativ när det gäller hur ett sådant önskat tillstånd kan vidmakthållas eller skapas.

I och med att tysthetsnormen är omtvistad i samhället och den politiska ledningen ser på frågan på olika sätt i olika kommuner, är det angeläget att kommunfullmäktige gör ett tydligt ställningstagande om vad som ska gälla i Uppsala kommun. Ett politiskt ställningstagande från kommunens högsta beslutande organ ska i demokratisk ordning följas av ansvarig nämnd och förvaltningsorganisation.

Jag föreslår Kommunfullmäktige besluta

Att anta som politisk inriktning att tysthetsnormen ska gälla i enlighet med motionen på de folkbibliotek som drivs av Uppsala kommun.

Att uppdra till Kulturnämnden att utarbeta en handlingsplan för att upprätthålla tysthetsnormen på folkbiblioteken inom Uppsala kommun.

Martin Wisell (KD)